

ANALIZA STRUCTURII ȘI A REZULTATELOR SISTEMULUI DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ROMÂNESC ÎN COMPARAȚIE CU UNELE STATE DIN UNIUNEA EUROPEANĂ

¹*Dr., prof. univ., Iordan PETRESCU*

²*Dr., conf. univ., Emilia GOGU*

¹*Președintele Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior din
România.(ARACIS), B-dul Mărăști nr. 59, sect. 1, București, tel. 021.206.76.00,
fax 021.312.71.35 Email: office@aracis.ro*

²*Academia de Studii Economice din București –Piața Romană 6,
București. Tel.+4021319.19.00 <http://www.ase.ro>*

Abstract.

The paper presents a comparison of the Romanian Higher Education System with some systems of the EU member states through the perspective of students and graduates of ISCED F-2013. The desire of the authors was to investigate the structure of the internal academic offer compared to other states. The analysis and comparisons were made at the level of the three higher education cycles: Bachelor, Master and PhD, based on official data issued by EUROSTAT.

Key words: *specializări ISCED F-2013, învățământ superior, comparații internaționale*

JEL CLASSIFICATION: I2; I23, I24, I25, I28

O parte a acestui material are la bază două prelegeri susținute de ARACIS la Consiliul Național al Rectorilor din România care a avut loc la Constanța¹ în data de 15 iunie 2017 și în Craiova², 7-8 octombrie 2017. De asemenea, analiza au fost supusă dezbaterii în cadrul Seminarului Național de Statistică “OCTAV ONICESCU din 20 iulie 2017”³.

1. Structura sistemelor educaționale

În Sistemul European de Învățământ Superior (SEIS) există o eterogenitate semnificativă a formei de organizare a Sistemului de Învățământ Superior. În dorința de a prezenta structura sistemului de învățământ superior din România comparativ cu alte state UE, autorii au plecat de la determinarea pistelor pe care le oferă întregul sistem național de educație. Din acest punct de vedere, conform schemei din Figura 1, rezultă că rutele pentru formarea profesională în sistemul românesc sunt limitate, sistemul acordă absolvenților de liceu doar două piste, și anume, școală postliceală și studii universitare.

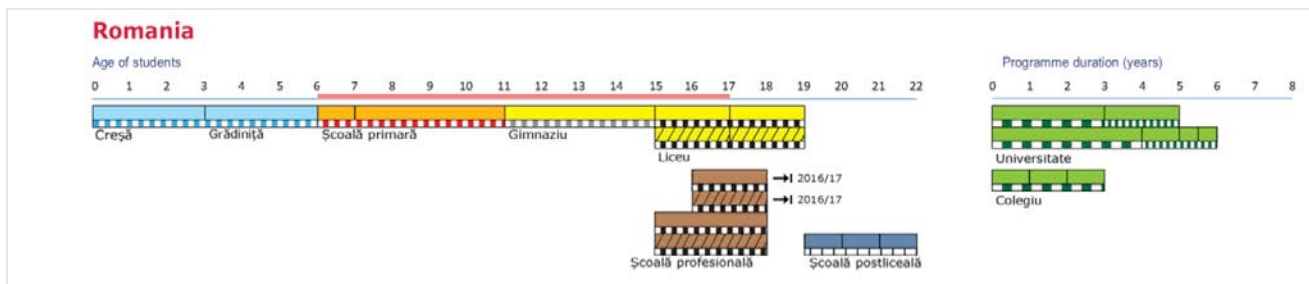
Pentru analiza comparativă a acestui fenomen, autorii au urmărit structura sistemelor naționale educaționale din toate țările Uniunii Europene⁴, în care rezultând clar că în multe state membre UE pistele pe care le au adolescenții după 17, 18 ani sunt mult mai multe. Țări ca Germania, Norvegia, Marea Britanie, Franța și altele, care oferă cel 6-9 piste spre care pot să accedă atât absolvenții de gimnaziu cât și absolvenții de liceu. (Anexa 1).

¹http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul_Rectorilor/17_Prezentare_ARACIS_CNR_1_5_iunie_-_Strategii_2020_Invatamant_Tertiar.pdf

²http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul_Rectorilor/v2_20_Prezentare_ARACIS_CN_R_7-8_oct.Craiova_corect_IOSUD.pdf

³ Tematica „Realități statistice educaționale și evoluții reale în învățământul terțiar românesc, în raport cu țintele strategiei europene 2020” - prof. univ. dr. habil. Gheorghe Săvoiu, conf.univ.dr. Emilia Gogu, prof.univ.dr. Mihaela Mureșan.

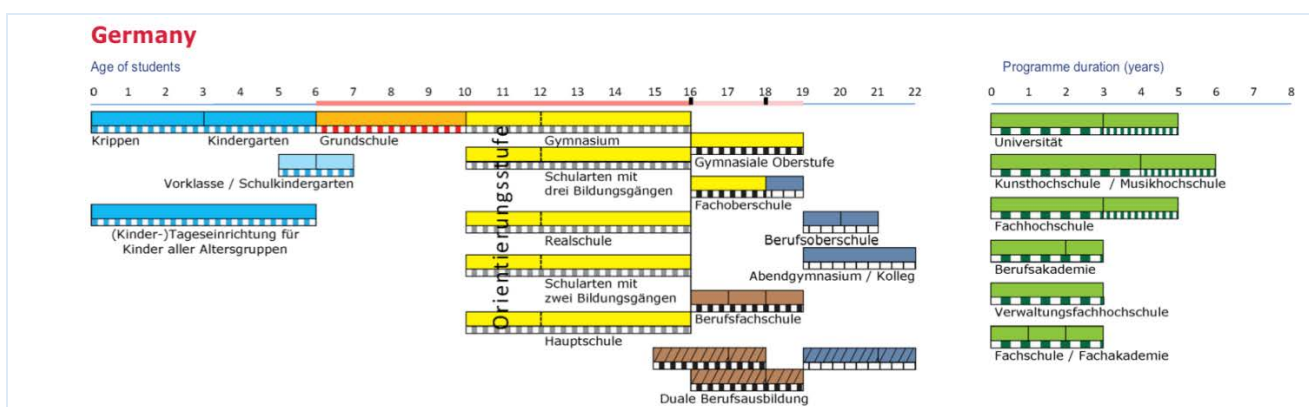
⁴ <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/0/05/192EN.pdf>

Sursa: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/0/05/192EN.pdf>

Figura 1. Sistemul național de educație din România

Comparativ cu Germania, constatăm că suntem la o distanță foarte mare, în contextul în care în această țară există cel puțin 8 piste.

Sursa: <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/0/05/192EN.pdf>

Figura 2. Sistemul național de educație din Germania

În acest sens, autorii consideră că, reintroducerea învățământului dual va crea o pistă suplimentară în formarea profesională a adolescenților.

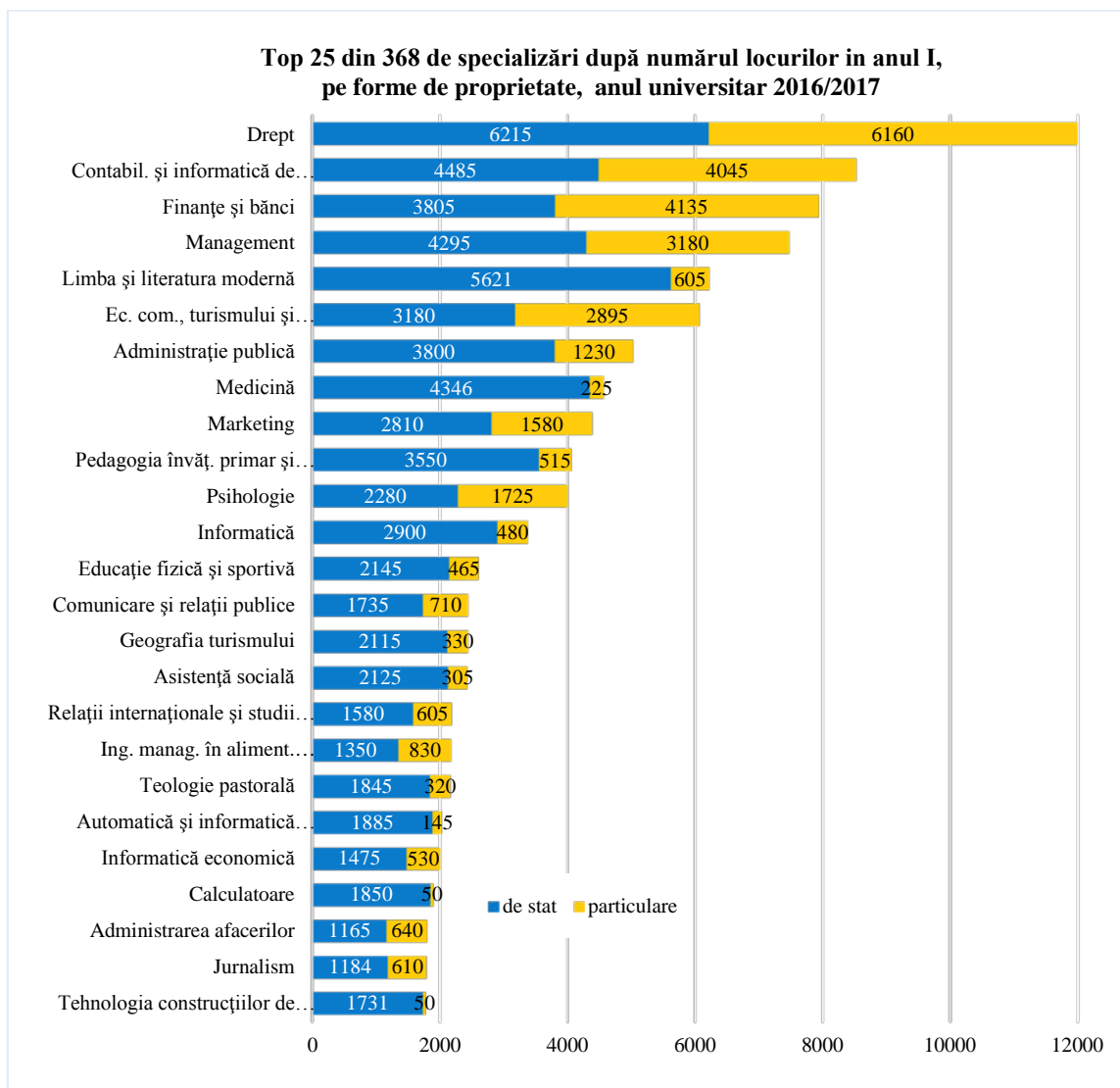
2. Oferta universitară

La nivelul ofertei universitare, cel mai important indicator în analiza îl reprezintă numărul de **locuri oferite anual pe specializări**. Acest indicator ne prezintă **orientarea sistemului de învățământ în formarea forței de muncă**.

Cele mai multe locuri sunt oferite la programele de studii de Drept – 12375 locuri de ambele forme de proprietate, de stat și particulare, urmată de specializarea Contabilitate și informatică de gestiune – 8530 locuri.

Programele de studii de Medicina oferă 5891 de locuri, din care 1545 în limba engleză. Agricultură are numai 1345 locuri.

În acest sens, autorii au prezentat o ierarhie a instituțiilor de învățământ universitar după oferta în anul I al anului universitar 2016-2017, pe instituții și forme de proprietate stabilindu-se un clasament al specializărilor după numărul de locuri ofertat. (Figura 3)

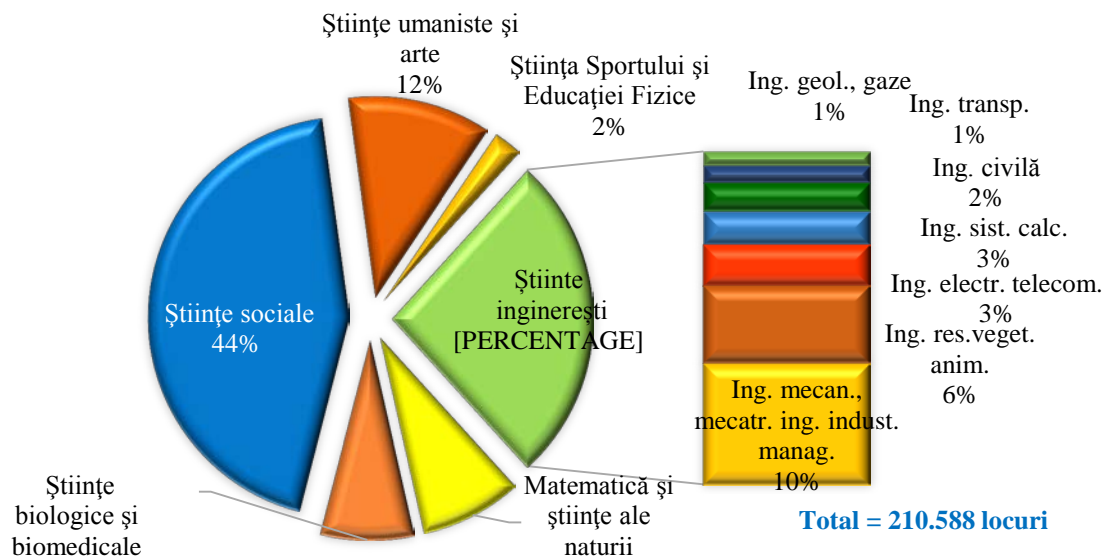
Sursa: Prelucrare ARACIS după: HG nr. 376/2016 și HG nr. 654/2016

Figura 3.

În analiza generală a ofertei universitare pentru studii de licență pornim de la capacitatea de școlarizare a sistemului național de învățământ universitar. În acest sens, semnificativă este analiza ofertei pe cele 6 domenii fundamentale. Statistica per total sistem prezintă următoarele ponderi: științele sociale au reprezentat 44%, iar cele ingineresti 26%, ceea ce înseamnă 70% din totalul domeniilor fundamentale. În ceea ce privește domeniul științei ingineresti acestea sunt structurate pe câteva specializări foarte importante cum ar fi: ingineria mecanică 6%, telecomunicații 3%, inginerie electronică 3%, inginerie civilă 2%, inginerie transporturilor un procent, iar geologie și gaze doar 1%. Se constată astfel că este destul de contractat nivelul de științe ingineresti deoarece economia națională în domeniul industriei și al dezvoltării, cercetării și celelalte, nu mai are anvergura pe care a avut-o cu mulți ani în urmă.

Urmate pe locul trei de științele umaniste și arte (12%), matematică și științele naturii la egalitate cu științele biologice și biomedicale (8%). Știința sportului și educația fizică oferă doar 2% din totalul ofertei.

**STRUCTURA OFERTEI UNIVERSITARE PE DOMENII FUNDAMENTALE, NIVEL
LICENȚĂ, ANUL UNIVERSITAR 2016/2017**

Sursa: Prelucrare ARACIS după: HG nr. 376/2016 și HG nr. 654/2016

Figura 4.

3. Cererea universitară – numărul de studenți înmatriculați anul I

Potrivit clasificării internaționale a educației ISCED F-2013⁵, structura cursanților români pe cele 10 specializări ISCED în totalul celor 102.446 de studenți înmatriculați anul I în anul universitar 2015/2016, prezintă următoarele valori: 29,12 % specializarea ”Afaceri, administrație și drept”, urmată de ”Inginerie, prelucrare și construcții” – 20,45%, pe locul 10 ”Educație” – 10%.

Este interesant să urmărim structura cereri universitare pe specializări în alte state reprezentative UE: Germania, Marea Britanie și Polonia. Tabelul 1.

Tabelul 1. Numărul de cursanți înscriși la licență pe specializări ISCED F2013 în unele state UE, în anul 2015/2016

Specializări ISCED F2013	Nr. studenți anul I				Structura pe domenii %			
	România	Germania	Marea Britanie	Polonia	România	Germania	Marea Britanie	Polonia
Educație	3.106	41.379	21.595	23.900	3,03	9,19	4,24	7,42
Arte și științe umaniste	10.852	39.404	97.724	33.619	10,59	8,76	19,17	10,44
Științe sociale, jurnalism și informații	10.148	32.258	64.579	33.526	9,91	7,17	12,67	10,41
Afaceri, administrație și drept	29.828	114.358	96.758	60.429	29,12	25,41	18,98	18,77
<i>din care: drept</i>	7.611	4.445	17.329	4.112	9,9	1,4	4,4	1,2
Științe naturale, matematică și statistică	6.265	36.140	92.930	14.609	6,12	8,03	18,23	4,54
Tehnologiile informației și comunicațiilor	8.134	32.258	28.997	19.299	7,94	7,17	5,69	5,99
Inginerie, prelucrare și construcții	20.949	114.977	67.878	41.332	20,45	25,55	13,31	12,83

⁵ Clasificarea Internațională Standard a Educației (ISCED) a fost elaborată de UNESCO pentru a facilita compararea statisticilor și indicatorilor naționali privind educația pe baza unor metode și definiții convenite la nivel internațional.

Specializări ISCED F2013	Nr. studenți anul I				Structura pe domenii %			
	România	Germania	Marea Britanie	Polonia	România	Germania	Marea Britanie	Polonia
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	4.400	7.582	4.125	4.897	4,29	1,68	0,81	1,52
Sănătate și asistență socială	4.071	18.264	57.229	28.801	3,97	4,06	11,23	8,94
Servicii	4.693	13.252	-	35.031	4,58	2,94	0,00	10,88
Programe și calificări generice	-	-	4.520	-	0,00	0,00	0,89	0,00
Total studenți anul I	102.446	450.037	509.788	322.027	100	100,00	100,0	100,0

Sursa: Prelucrare după: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/> accesat, septembrie 2017

4. Formarea profesională a pieței muncii- ponderea forței de muncă cu studii terțiare

Este interesant să prezentăm ierarhizarea statelor după ponderea populației cu studii terțiare segmentul 25-64 ani, segment ce reprezintă efectiv potențialul economic (forța de muncă).

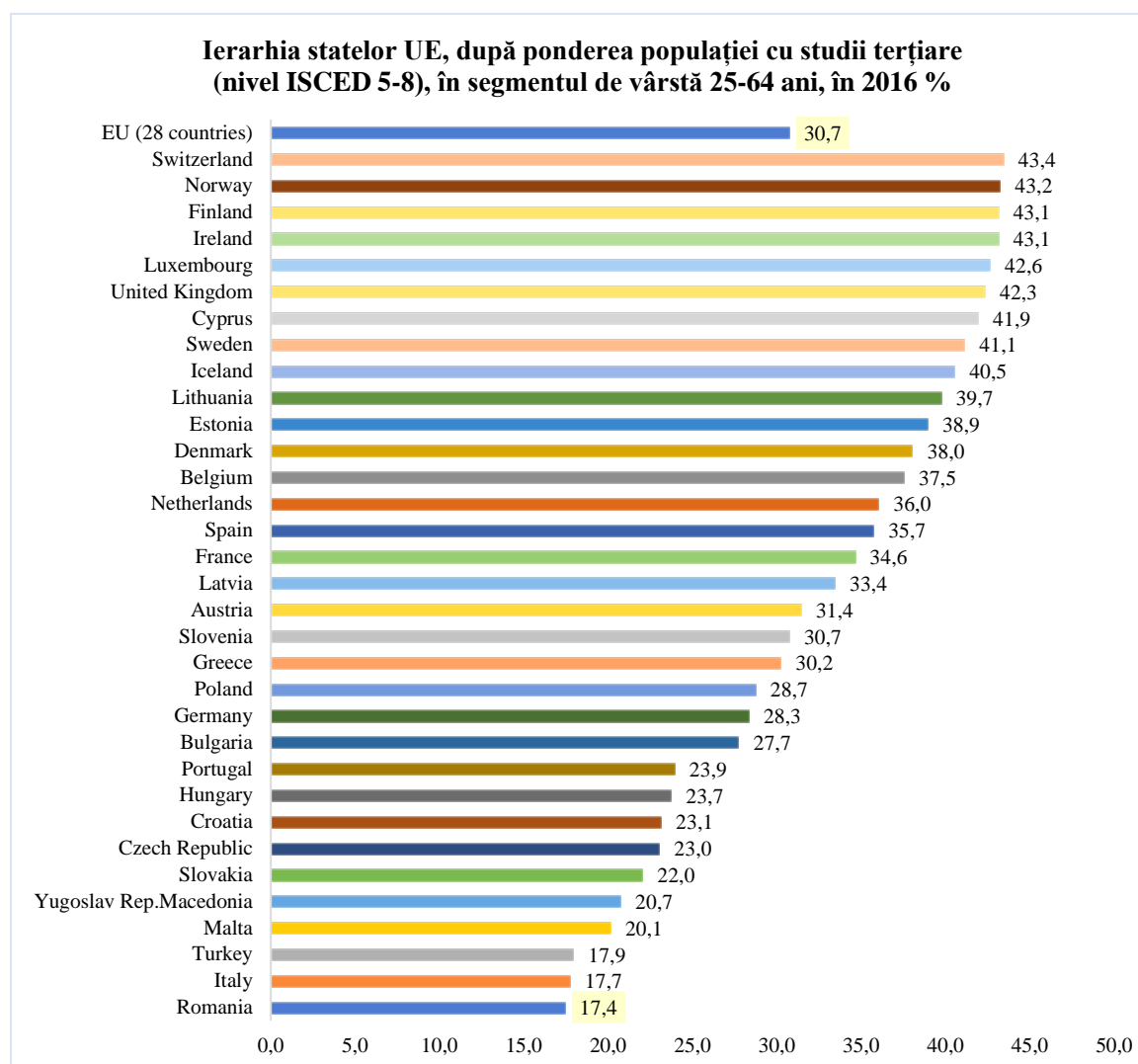

Figura 5

Au fost supuse studiului comparativ statele membre ale Uniunii Europene, rezultând în final că România este foarte departe. În clasamentul UE, România este situată, în anul 2016, pe ultimul loc, cu o pondere de doar 17,4%, surclasată și de Turcia care a atins un nivel de 17,9%. Față de media UE, țara noastră are un decalaj de 13,3 puncte procentuale (UE 30,7%). Nivelul maxim a fost atins de Elveția - 43,4%. (Figura 5)

O cauză majoră a acestei situații ar fi migrația în masa a specialiștilor români către vestul Europei. Potrivit datelor INS, în perioada 2000-2015 din segmentul de vârstă 20-39 ani (tineri formați) au emigrat definitiv din țară 110 mii persoane (55,4% din total emigrări definitive).

Este cunoscut faptul că majoritatea investitorilor se orientează după formarea profesională a forței de muncă. Pe termen mediu și lung România o să se prezinte ca o *piață a forței de muncă total neatractivă*.

Tabelul 2. Numărul de absolvenți pe specializări ISCED și nivele de educație (licență, master și doctorat), România în anul 2015

Specializări ISCED F2013	Licență			Master	Doctorat
	2013	2014	2015	2015	2015
Educație	4.499	2.977	2.948	1.746	36
Arte și științe umaniste	8.522	7.364	7.389	4.272	589
Științe sociale, jurnalism și informații	15.002	13.043	7.246	4.533	361
Afaceri, administrație și drept	30.167	25.149	26.098	13.081	446
din care: drept	10.330	9.013	7.611	2.799	123
Științe naturale, matematică și statistică	3.923	3.772	4.558	2.870	340
Tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC)	1.543	1.455	4.855	2.184	103
Inginerie, prelucrare și construcții	23.171	20.107	13.637	8.386	906
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	1.661	1.418	3.234	1.909	328
Sănătate și asistență socială	4.977	4.154	3.427	10.516	774
Servicii	4.196	3.411	3.388	3.209	109
Total	97.661	82.850	76.780	52.706	3.992

Sursa: Prelucrare după: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/accesat>, septembrie 2017

Tabelul 3. Ponderea absolvenților pe specializări la licență, master și doctorat, în anul 2015 %

Specializări ISCED F2013	Pondere absolvenți %			RANGUL		
	Licență	Master	Doctorat	Licență	Master	Doctorat
Educație	3,8	3,3	0,9	10	10	10
Arte și științe umaniste	9,6	8,1	14,8	3	5	3
Științe sociale, jurnalism și informații	9,4	8,6	9,0	4	4	5
Afaceri, administrație și drept	34,0	24,8	11,2	1	1	4
din care: drept	9,9	5,3	3,1	-	-	-
Științe naturale, matematică și statistică	5,9	5,4	8,5	6	7	6
Tehnologiile informației și comunicațiilor	6,3	4,1	2,6	5	8	9
Inginerie, prelucrare și construcții	17,8	15,9	22,7	2	3	1
Agricultura, silvicultura, piscicultura și științe veterinare	4,2	3,6	8,2	9	9	7
Sănătate și asistență socială	4,5	20,0	19,4	7	2	2
Servicii	4,4	6,1	2,7	8	6	8
Total	100.0	100.0	100.0	-	-	-

Sursa: Prelucrare după: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/accesat>, septembrie 2017

CONCLUZII

Prin natura noastră, dorim întotdeauna să ne comparăm și să ne aliniem la cei mai buni. Statistica, prin instrumentele sale, ne permite să realizăm o analiză comparativă în timp și spațiu, însă în comparabilitatea internațională a rezultatelor sistemelor de învățământ trebuie să ținem cont de anumite aspecte istorice, economice și politice ale dezvoltării sistemului de învățământ în statele membre UE, prin faptul că:

- ↪ Formarea, organizarea și dezvoltarea SIS din Vestul Europei are un istoric de peste 400 de ani, iar cel din România, din cele 96 de IIS existente, doar 20 au un istoric de peste 100 de ani.
- ↪ Finanțarea sistemului de învățământ este diferită. Ponderea în PIB total cheltuieli învățământ în Finlanda⁶ la egalitate cu Regatul Marii Britanii⁷ este de 6,5%, iar în noi doar de 2,8%,
- ↪ Discrepanța taxelor practicate sau alocate per student este mare (ex. 40.000 Euro/an în Anglia și de puțin peste 1.000 euro/an în România, iar la IIS particulare în medie de 500 euro/an),
- ↪ În multe țări din Vestul Europei sistemul de învățământ asigură educația adulților, eLearning și învățământ pentru persoane cu cerințe speciale (cu dizabilități, elevi străini, copii supradotați sau elevi cu cerințe educative speciale).

La toate acestea, efortul instituțiilor de învățământ în ultimii 20 de ani, este considerabil prin faptul că odată cu posibilitatea recunoașterii diplomelor pe plan european, sistemul de învățământ superior românesc a adoptat bunele practici ale instituțiilor din UE prin:

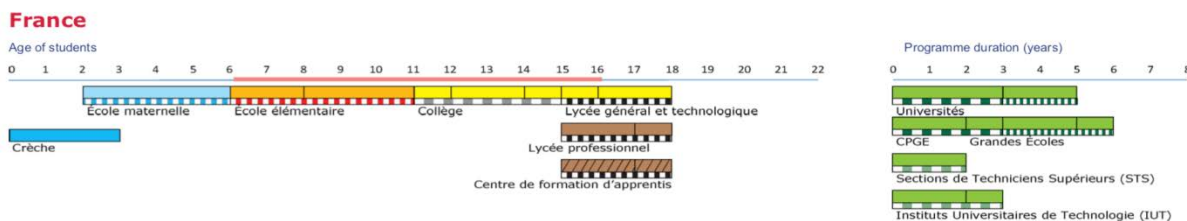
- ↪ *ajustarea/alinierea curriculumului universitar* la cerințele pieței muncii și standarde UE;
- ↪ *mobilitatea studenților* și a cadrelor didactice în străinătate;
- ↪ dorința de a realiza programe de studii în *parteneriat*;
- ↪ *sporirea asigurării calității interne*.

Iar în linii mari rezultate acestui efort sunt:

- ↪ *succesul* studenților/cadrelor didactice în programele de mobilitate în străinătate;
- ↪ cererea sporită a absolvenților noștri pe *piața muncii UE*;
- ↪ *recunoașterea* diplomelor pe piața forței de muncă UE;
- ↪ *interesul* universităților din Anglia, Olanda, Germania, Finlanda și Danemarca de a atrage elevi/studenți în școlile lor, ceea ce denotă faptul că apreciază capacitatea și formarea elevilor/studenților noștri.

Anexa 1

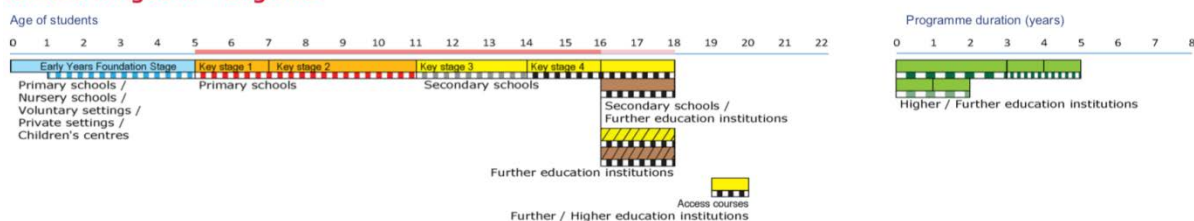
Structura sistemelor educaționale

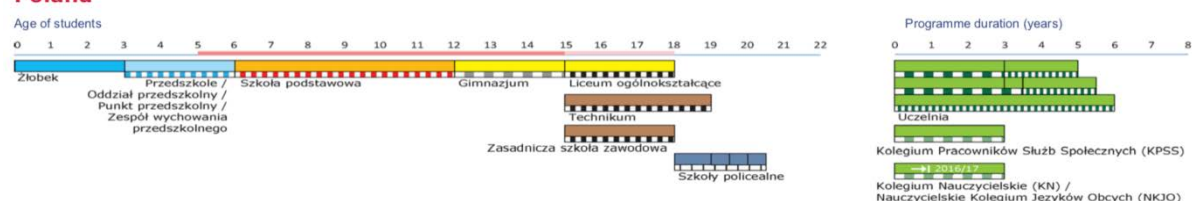
⁶ Sistemul de învățământ superior este susținut de stat aproape în totalitate – 96% din cheltuielile universităților sunt acoperite din fonduri publice, în timp ce media țărilor din OCDE este de 68%

⁷ Aproape 3/4 din fondurile alocate învățământului superior din Regatul Marii Britanii provin din sistemul privat, sume ce s-au dublat în ultimii zece ani.

United Kingdom – England

Poland

BIBLIOGRAFIE

1. Anghelache C., Gogu E., Anghel M.G., [2017]– *The Analysis Of The Offer Of University Education System Romanian Statistical Review- Supplement 04/2017*, INS pag. 136- 167 (română), 168-197 (în engleză) , ISBN: 2359-8972
http://www.revistadestatistica.ro/supliment/wpcontent/uploads/2017/04/rss_04_2017_site_A08_ro_r.pdf
2. Petrescu I., Gogu E., Iucu, R. (coordonatori) (2015). ”Barometrul Calității Sistemului de Învățământ Superior”, Editor: Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior, București
3. Petrescu I, Gogu E. [2017]– *Oferta sistemului de învățământ superior românesc* (ediție tipărită, 2017) ARACIS Pag. 58 ISBN 978-973-0-24169-3 <http://www.aracis.ro/publicatii/publicatii-aracis/>
4. Petrescu I., Sârbu O., Gogu E., [2015]- *Componentele de bază și instrumente de analiză și corelație a Sistemului Național de Învățământ Superior publicat în QAR - Quality Assurance Review for Higher Education –Revista pentru asigurarea calității în învățământul superior Pg. 3-26 Vol.6, NR.1, Decembrie 2015, ISSN 2066-9119. http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Revista_QAR/2015/QAR_1_2016_online.pdf*
5. Gogu E., Iucu Bumbu R., (coordonator și autor), etc. [2015]– – *Policy Paper-2015- Politici și strategii instituționale în învățământul superior bilingv română –engleză - realizat în cadrul proiectului POSDRU – QUALITAS, ARACIS București, decembrie, 2015, 34 pag. ISBN 978-973-0-20487-2*
<http://www.aracis.ro/proiecte/qualitas/>
6. Fodor E. M., Apan R.D., Gogu E. etc, [2015]– –” *Educație și Drept – Interferențe /Education and Law – Interferences - manual publicat bilingv Ed. Pro Universitaria, 2015, ISBN 978-606-26-0489-9, 375 pag.*
7. ***HG nr. 654/2016 pentru modificarea și completarea nr. HG nr. 376/2016, privind aprobarea Nomenclatorului domeniilor și al specializărilor/programelor de studii universitare și a structurii instituțiilor de învățământ superior pentru anul universitar 2016-2017.
8. [http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/Publicatii_ARACIS/Romana/2015/ARACIS - Analiza ofertei universitare an univ 2015-2016.pdf](http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/Publicatii_ARACIS/Romana/2015/ARACIS_-_Analiza_ofertei_universitare_an_univ_2015-2016.pdf)
9. [http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Prezentare ARACIS Date statistice - CNR Brasov 30 martie 2017.pdf](http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Prezentare_ARACIS_Date_statistice_-_CNR_Brasov_30_martie_2017.pdf)
10. <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/0/05/192EN.pdf>
11. *** ARACIS - Nivelul si dinamica ofertei universitare în anul universitar 2014/2015 și 2015/2016
<http://www.aracis.ro>
12. [http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul Rectorilor/17. Prezentare ARACIS CNR 15 iunie - Strategii 2020 Invatamant Tertiar.pdf](http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul_Rectorilor/17_Prezentare_ARACIS_CNR_15_iunie_-_Strategii_2020_Invatamant_Tertiar.pdf)
13. [http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul Rectorilor/v2 20. Prezentare ARACIS CNR 7-8 oct.Craiova corect -IOSUD.pdf](http://www.aracis.ro/fileadmin/ARACIS/Publicatii_Aracis/2017/Consiliul_Rectorilor/v2_20_Prezentare_ARACIS_CNR_7-8_oct.Craiova_corect_-_IOSUD.pdf)